

ผู้สูงอายุชายรักชาย :
ภาพตัวแทนที่ขาดหายในสังคมไทย

Elderly Gay Men:
A Representation Missing in
Thai Society

เบญจรงค์ ติระพลิกะ
Benjarong Tirapalika

นักวิชาการอิสระ
Independent scholar

วิเชียร ลัทธพิงศ์พันธ์
Wichian Lattipongpun

อาจารย์
Lecturer

คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
School of Communication Arts and Management Innovation,
National Institute of Development Administration

Received: 11th March 2021

Revised: 8th May 2021

Accepted: 27th May 2021

Abstract

This article studies the representation of elderly and gay men in literature sourced from the Thailand Library Integrated System about gay men and issues concerning elderly people. In this literature, there is only a link made between older people and gay men as a “marginalized group”. Based on these data, issues concerning the elderly and gay men are taboo in Thai society. As a result, those affected by this phenomenon have become invisible both in academia and in the media. Data were analyzed using thematic analysis. The findings indicate that the dominant representations are “transwomen older adults” and “androgynous people are equal to clowns” and these representations make elder gay men silent. However, there are exceptions for older gay men under certain conditions, such as having a good command of something or having a particular profession about something. Thus, the findings of this study convince scholars, authors, film directors, and government agencies to work together to help and bring about change for the better.

Keywords: Gay men, Elderly, Representation, Film

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้ต้องการศึกษาภาพตัวแทนของผู้สูงอายุชายรักชายในวรรณกรรมจากเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในประเด็นชายรักชาย และประเด็นผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามสิ่งที่เชื่อมโยงกันมีเพียงประเด็นเดียวคือผู้สูงอายุและกลุ่มหลากหลายทางเพศ เป็น “กลุ่มชายขอบ” ของสังคมเหมือนกัน จากภาพตัวแทนนี้ส่งผลให้ประเด็นสูงอายุชายรักชายเป็นสิ่งที่ห้ามพูดถึงในสังคมไทย จึงส่งผลให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวกลายเป็นบุคคลที่ไม่มีตัวตนทั้งในงานวิชาการและสื่อมวลชนทั่วไป การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการศึกษาพบว่าภาพตัวแทนที่ปรากฏคือ “กะเทยเฒ่า” “กะเทยเท่ากับตลก” ซึ่งภาพตัวแทนที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลให้กลุ่มผู้สูงอายุชายรักชายจำนวนมากไม่สามารถเปิดเผยตัวตนของตนเองได้ ยกเว้นผู้สูงอายุชายรักชายรายนั้นจะมีเงื่อนไขบางประการมาประกอบ เช่น มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับบางสิ่งเป็นอย่างดีหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ข้อค้นพบของการศึกษาชิ้นนี้จึงเป็นการชี้ชวนให้นักวิชาการ นักเขียน ผู้กำกับภาพยนตร์ และยิ่งไปกว่านั้นหน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

คำสำคัญ : ชายรักชาย ผู้สูงอายุ ภาพตัวแทน ภาพยนตร์

บทนำ

ปัจจุบันประเด็นผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ รวมทั้งมีการนำประเด็นผู้สูงอายุมาศึกษาจำนวนมาก (ดังปรากฏในสถานภาพความรู้ในพื้นที่ผู้สูงอายุ หน้า 5) รวมทั้งมีการพยายามนำเสนอประเด็นผู้สูงอายุในสื่อสังคมออนไลน์ด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งการให้ความรู้เรื่องสุขภาพกาย เรื่องการรักษาสภาพจิตใจ หรือแม้กระทั่งการนำเสนอเรื่องผู้สูงอายุในสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ และในสื่อบันเทิงหรือภาพยนตร์ ทว่าหลังจากการค้นคว้ากลับไม่พบประเด็นผู้สูงอายุที่เป็นชายรักชาย อย่างไรก็ตามประเด็นนี้กลับไปปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์และสื่อภาพยนตร์จำนวนมาก ช่องว่างที่ขาดหายนี้จึงเป็นคำถามสำคัญที่ทำให้เกิดประเด็นในการศึกษาคือ “ในสังคมไทยผ่านงานวิจัยมีการประกอบสร้างภาพตัวแทนของผู้สูงอายุชายรักชายไว้อย่างไร”

การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้จำแนกชายรักชายออกตามรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย เช่น เกย์ (gay) กะเทย (hermaphrodite) หรือ ไบเซ็กชวล (bisexual) เพราะหากจำแนกให้ละเอียดขึ้นจะยิ่งเห็นความแตกต่างอีกว่า ภาพยนตร์ ละครชุด ละคร หรือสื่อบันเทิงต่าง ๆ ในปัจจุบันนิยมการสร้างสรรค์เนื้อหาที่เป็นชายรักชายในกลุ่มเกย์ มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อันจะสังเกตได้จากภาพยนตร์ หรือละครชุด ซึ่งปัจจุบันมีอย่างหลากหลาย ในทางกลับกันนั้นประเด็นกะเทยหรือไบเซ็กชวลกลับไม่ปรากฏเนื้อหามากนัก¹

ผู้วิจัยไม่ได้ปฏิเสธประเด็นทางการตลาด และฐานผู้ชมที่อาจส่งผลต่อการสร้างสรรค์เนื้อหาเหล่านี้ ดังนั้นเพื่อให้งานศึกษาในครั้งนี้ได้เห็นภาพฉายของปรากฏการณ์

¹ ตัวอย่างเช่น ตัวละครที่เป็นชายรักชายในกลุ่มเกย์ **กลุ่มละคร** เช่น 1) รักแปดพันเก้า [2004] 2) พรุ้งนี้ก็รักเธอ [2009] 3) แรงเงา 1 [2012] 4) ก็เท่า [2012] ใน**กลุ่มละครชุด (ซีรีส์)** เช่น 1) Hormone วัยว้าวุ่น 1-3 [2013-2015] 2) Room Alone ห้อง 409 1-2 [2014-2015] 3) Kiss the Series รักต้องจูบ [2016] 4) Bad romance the series [2016] 5) Love Sick The Series รักวุ่น วัยรุ่นแสบ 1-2 [2014-2015] 6) Lady Boy Friends The Series เพื่อนกัน มันส์ดี [2015] 7) ลมเปลี่ยนทิศไตรภาค ตอน SUMMER BUDDIES [2016] 8) Sotus the Series พี่วักตัวร้ายกับนายปีหนึ่ง [2016] 9) Thematic The Series มิตรรักผ่านเลนส์ ตอน รุ่งสีเทา [2016] 10) My Bromance พี่ชายเดอะซีรีส์ [2016] 11) GAY OK BANGKOK 1-2 [2016-2017] 12) Water Boyy The Series [2017] 12) 2Moons The Series เดือนเกี้ยวเดือนเดอะซีรีส์ [2017] 13) Together with me ออกหักมารักกับผม [2017] 14) Club Friday The Series 14.1) ตอน อยากเก็บเธอไว้ทั้งสองคน [2012] 14.2) ตอน รักไม่ได้หรือไม่ได้รัก [2013/2016] 14.3) ตอน ความลับของหัวใจที่ไม่มีจริง [2015-2016] 14.4) ตอน รักแท้หรือแค่สับสน [2017] **กลุ่มซิตคอม (sitcom)** เช่น บางรักซอย 9/1 [2016] ทว่าตัวละครเป็นชายรักชายในกลุ่มกะเทย เช่น Club Friday The Series เช่น ตอน ความลับของมันต์กับมิว [2015] Diary Tootsies The Series 1-2 [2016-2017] เป็นต้น

ในลักษณะที่กว้างขึ้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นชายรักชาย เพื่อจะทำให้สังคมเห็นได้ว่าประเด็นนี้ขาดหายไปจากสังคมจริง ๆ หนึ่ง ผู้วิจัยมีโอกาสลงพื้นที่สัมภาษณ์และทำการวิจัยประเด็นชายรักชายในหลายครั้ง และสิ่งที่พบนั่นคือกลุ่มผู้สูงอายุชายรักชายนั้นมักสอบถามถึงช่องว่างนี้เสมอ ๆ ว่าเพราะเหตุใดในสื่อมวลชนกลับไม่ปรากฏกลุ่มผู้สูงอายุชายรักชายเลย ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วนั้น กลุ่มผู้สูงอายุชายรักชายในปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของช่วงชีวิตมนุษย์ในสังคม

ตามการสำรวจของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ (2021) ได้นำเสนอสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยประจำปี 2562 ว่า ปัจจุบันผู้สูงอายุโลกนั้นทวีปเอเชียมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด รวมทั้ง จากการพยากรณ์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ว่าประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” ในเร็ววัน (พงศพร รักษ์ย่อง, 2560) ฉะนั้นประเด็นนี้จึงยิ่งทวีความสำคัญ เพราะเมื่อสังคมเริ่มกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ และการที่กลุ่มชายรักชายเริ่มเปิดเผยตัวตนมากยิ่งขึ้น เพราะการที่สังคมประกอบสร้างภาพตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุชายรักชายไว้อย่างไร ก็จะส่งผลต่อการทำความเข้าใจภาพตัวแทนเหล่านั้นมากยิ่งขึ้นเท่านั้น และทั้งหมดนี้จะช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของประชากรกลุ่มนี้ รวมทั้งยังสามารถให้ความช่วยเหลือหรือนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมต่อประชากรในกลุ่มนี้

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการค้นหาภาพตัวแทนหรือภาพฉายของผู้สูงอายุชายรักชาย ฉะนั้นจึงเริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรม ใน 3 พื้นที่หลัก ได้แก่ 1) พื้นที่ชายรักชาย 2) พื้นที่ผู้สูงอายุ และ 3) พื้นที่สื่อภาพยนตร์ เพื่อนำผลทั้งหมดมาวิเคราะห์รวมกันเพื่อค้นหาภาพตัวแทนต่อไป โดยผู้วิจัยคัดเลือกวิทยานิพนธ์ บทความตีพิมพ์ ภายในเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เนื่องจากต้องการศึกษาภาพฉายที่ปรากฏในสังคมไทย ร่วมกับเนื้อหาที่ปรากฏจากสื่อสังคมออนไลน์มาเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อค้นหาภาพฉายหรือภาพตัวแทนที่ปรากฏผ่านเอกสารทางวิชาการและสื่อสังคมออนไลน์

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นเพื่อสังเคราะห์ภาพตัวแทนจากงานวิจัยประเด็นผู้สูงอายุที่เป็นชายรักชายซึ่งปรากฏในเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระเพื่อให้ได้ภาพตัวแทนของผู้สูงอายุชายรักชายต่อไป ในประเด็นภาพตัวแทนนั้นสามารถสรุปได้ว่า “ภาพตัวแทน” คือ ภาพที่เกิดจากการให้ความหมายแก่สิ่งต่าง ๆ ในโลกแห่งความเป็นจริงไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรมโดยใช้ภาษา ซึ่งภาษาที่ให้ความหมายและภาพของสิ่งต่าง ๆ นั้นไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นข้อตกลงของสังคมและวัฒนธรรม สมาชิกในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกันมักจะมีภาพของ

สรรพสิ่งร่วมกันอย่างไม่รู้ตัว (Hall, 1997) ภาพตัวแทนนั้นเป็นการประกอบสร้างความจริง หรือความหมาย หรือองค์ประกอบบางประการ โดยสิ่งที่ประกอบสร้างจะส่งผลต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกัน เช่น ในอดีตชายรักชายมักถูกสร้างภาพตัวแทนว่าเป็น “สิ่งแปลกปลอม” หรือ “น่าเกลียดน่ากลัว” (ปรีนทร์ นาคสิงห์, 2555) หรือเป็นบุคคลที่ “มีปัญหาทางจิต” “เป็นปัญหาทางสังคม” (เพ็ญมาส กำเหนิดโทน, 2528)

สถานภาพความรู้ในพื้นที่ชายรักชาย

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นร่วมระหว่างชายรักชาย และผู้สูงอายุไม่ปรากฏว่ามีอยู่ ผู้วิจัยจึงทำการทบทวนวรรณกรรมทั้งสองประเด็นนี้เพื่อค้นหา ภาพตัวแทนต่อไป จากการสำรวจสถานภาพความรู้พบว่าในปัจจุบัน มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชายรักชายมีทั้งหมด 90 ชิ้น ซึ่งผ่านเกณฑ์คัดเข้าตามรูปแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบแล้ว โดยการคัดเลือกจากวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชายรักชาย เกียรติ บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ผ่านเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2564) หลังจากการวิเคราะห์ที่แก่นสาระสามารถจัดเป็นประเด็นได้ดังนี้ 1) พฤติกรรมทางเพศ และการดำเนินชีวิต 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) การเมืองการปกครอง และ 4) ภาพยนตร์

โดยสรุปจากการทบทวนวรรณกรรมประเด็นชายรักชายที่แพร่ออกอากาศผ่านสายตาสังคม เช่น กลุ่มสื่อกระแสหลักจะพบว่า ผลการศึกษาทั้งหมดเกี่ยวข้องกับ การนำเสนอภาพ หรือการนำเสนออัตลักษณ์บางประการของกลุ่มชายรักชาย เช่น ปาณิสรา มงคลวาที (2550) พบว่า ในสื่อมีทัศนภาพกลุ่มชายรักชาย 3 กลุ่มด้วยกัน คือ 1) เกย์ 2) กะเทย 3) กลุ่มแปลงเพศ ซึ่งการแสดงออกของทั้งสามกลุ่มนั้นมีความแตกต่างกัน รวมทั้งการผลิตซ้ำวาทกรรมความรักรุนแรง ความตกโปกฮา และโศกนาฏกรรม หรือไม่ก็เป็นผู้ผิดหวังในชีวิตเสมอ และไร้ทางต่อสู้ (เบญจรงค์ ธิระผลิกะ, 2561) ประเด็นนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่ามาจากบรรทัดฐานแบบรักต่างเพศที่ครอบงำวิถีคิดในการนำเสนอผ่านภาพยนตร์ เพราะภาพยนตร์นั้นจำเป็นต้องมีตัวเอก ตัวรอง และตัวตลก ซึ่งจำเป็นต้องจัดสรรตัวละครต่าง ๆ ให้รับบทบาทนั้น ๆ และเบญจรงค์ ธิระผลิกะ (2016) พบว่าตัวตลกเป็นภาพสะท้อนที่สังคมพยายามยึดเย็ดให้กลุ่มหลากหลายทางเพศเสมอ ๆ หรือเป็นข้อกำหนด เงื่อนไขกลายเป็นว่าหากต้องการให้มีบทบาทก็สามารถเป็นได้แค่ตัวตลกเท่านั้น หรืองานของ พันธุ์ชนะ สุนทรพิพิธ (2550) ที่พบว่าการแบ่งตัวละครชายรักชายให้เป็นตัวตลกนั้นได้รับอิทธิพลจากบรรทัดฐานแบบรักสองเพศ

ยิ่งไปกว่านั้นในปัจจุบันสังคมยังได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น และพัฒนาภาพยนตร์ ละครเหล่านั้นให้เข้ากับความเป็นไทยเพื่อให้เข้าถึงคนในท้องถิ่น ทว่า บทที่รับมาและปรับปรุงนั้นก็ยังคงรับวัฒนธรรมรักต่างเพศมาเป็นแก่นหลักของเนื้อหา ภาพยนตร์ หรือละครนั้น ๆ โดยปรับเพียงตัวละครหลักจาก “พระเอกนางเอก” เป็น “พระเอกพระเอก” ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ นั้นยังคงเดิม (ปรเมศวร์ ตั้งสถาพร; พัชรพร หงษ์ทอง, 2020) ซึ่งตัวละครพระเอกข้างต้นนั้นมักเป็นตัวละครในช่วงอายุวัยรุ่นชายล้วน มากกว่า นำช่วงวัยอื่น ๆ มาร่วมแสดงในบทสำคัญหรือตัวเอกของเรื่องนั้น ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ยิ่งเป็นการผลิตซ้ำความรู้สึกว่าชายรักชายเป็นวัยรุ่นมักได้รับการยอมรับ น่าดู น่าชม สดใส ทว่าในความเป็นจริงนั้นประชากรอีกกลุ่มกลับได้รับผลกระทบจากการผลิตซ้ำชุดความเชื่อนี้ และประชากรกลุ่มสูงอายุชายรักชายนี้กลับถูกนำเสนอในหนังสือผ่านวาทกรรม “กะเทยเฒ่า” (BECTERO, 2020) แทนการนำเสนอถึงความเป็นบุคคลธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น เป็นต้น โดย ธเนศ วงศ์ยานนาวา (2562) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า สังคมไทยได้รับอิทธิพลเรื่องชายรักชายว่าเป็นสิ่งไม่ดี มาจากหมอสอนศาสนาชาวต่างชาติ ที่เข้ามาในเมืองไทยในยุคสมัยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม และเป็นพวกแพร่เชื้อโรค ไม่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับชีวิตและความรัก (Jackson, 1995; บงกชมาศ เอกเอี่ยม, 2532) หรือ

เบญจรงค์ ธิระผลิเกะ (2559) ที่ศึกษาผ่านประเด็นภาพยนตร์ ที่แสดงให้เห็นว่า หากเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชายรักชาย ไม่ว่าจะเนื้อหาที่นำเสนอั้นจะต้องการกล่าวถึงประเด็นใด แต่หากเกี่ยวข้องกับชายรักชายก็มักมีลีฟ่วงท้ายว่า “หนังเกย์” เช่น กรณีรักแห่งสยาม แม้ภาพยนตร์ทั้งหมดจะกล่าวถึงความรักในหลายมิติ ทั้งครอบครัว เพื่อน คนรัก ความปรารถนาดี และความรักของชายรักชาย ก็ยังถูกประทับตราว่าเป็น “หนังเกย์” เสมอ และเมื่อได้รับการประทับตราว่าเป็นหนังเกย์แล้ว ก็มักถูกโจมตีจากสังคมไม่ให้เข้าฉาย หรือหากต่อสู้อาจได้เข้าฉาย คนที่จะเข้าไปดูก็จะถูกประทับตราจากสังคมว่าเป็น “พวกรักร่วมเพศ” เสมอ ๆ จากแนวคิดปีตาธิปไตย แนวคิดทางแพทย์ด้านประสาทวิทยาศาสตร์ หรือโครงสร้างแบบรัฐไทยตั้งแต่สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม

รวมทั้งความเชื่อด้านศาสนา ทั้งศาสนาคริสต์ หรือความเชื่อในศาสนาอิสลามที่แพร่ขยายอิทธิพลในประเทศไทยอย่างยาวนาน ดังที่ สมศรี กอเซ็ม (2561) อธิบายว่า ความหลากหลายทางเพศในศาสนาเป็นบาป แต่กลับมีการประกอบสร้างวิธี “การเล่นเพื่อน” แทน โดยคำว่าเล่นเพื่อนนั้น ถูกนิยามว่าการเล่นเพื่อนไม่ได้เป็นพฤติกรรมของเกย์ แต่เป็นเพียงความรู้สึกถึง “ความเป็นพี่น้องกัน” เท่านั้น การตีความศาสนาเช่นนี้จึงทำให้พวกเขาไม่รู้สึกผิดบาปต่อการระบายความใคร่ต่อเพื่อนเพศเดียวกัน เท่ากับการไปมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงที่

ยังไม่ได้แต่งงานกัน รวมทั้งในครอบครัวที่มีเชื้อสายจีนในการศึกษาของ เบญจรงค์ ธิระผลิกะ (2563) ที่พบว่า การเป็นชายรักชายนั้นมักจะไม่ได้รับการยอมรับอย่างมากจากครอบครัว เพราะถือว่าไม่สามารถมีทายาทสืบสกุลได้ ยิ่งไปกว่านั้นต้องแอบ ๆ ซ่อน ๆ จากชุมชนและครอบครัวของตนเอง หากต้องการเปิดเผยรสนิยมทางเพศก็จำเป็นต้องแสวงหาในพื้นที่อื่น ๆ ที่ห่างไกลจากครอบครัวหรือคนที่ตนเองรู้จัก

จากที่กล่าวในข้างต้นจะพบว่า มีหลายปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเด็นความหลากหลายทางเพศถูกกดทับหรือปิดบังนั้นเป็นผลมาจากมายาคติเรื่องเพศหลากหลายมักเป็นปัญหาต่อสังคม สาธารณสุข การแพทย์ รวมทั้งศาสนา อีกทั้งการที่โครงสร้างพยายามไม่ยอมรับกลุ่มนี้ และพยายามเบียดขับให้ไปเป็นชายขอบทางสังคมวัฒนธรรม (สมิคร์ กอเข้ม , 2559) โดยความเป็นชายขอบทางวัฒนธรรมนั้นหมายถึง การสร้างพรมแดนของอัตลักษณ์ร่วมบนความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน (ปันแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546) ซึ่งส่งผลให้กลายเป็นอัตลักษณ์ประจำตัวของกลุ่มชายขอบ และหลายครั้งชุดความเชื่อเรื่องอัตลักษณ์นั้นก็มีผลกระทบการผ่านปากต่อปากโดยไม่สามารถให้ตั้งคำถามอะไรได้ อีกทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยยังไม่พบวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุชายรักชาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องเริ่มสำรวจสถานภาพความรู้ของผู้สูงอายุเพื่อค้นหาคำตอบต่อไป

สถานภาพความรู้ในพื้นที่ผู้สูงอายุ

การทบทวนวรรณกรรมประเด็นผู้สูงอายุจะมีจำนวนมากถึง 4,386 ชิ้น โดยไม่จำแนกสาขาหรือภาควิชา ในเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2564) อย่างไรก็ตามเนื่องจากเนื้อหาที่ศึกษามีความเกี่ยวพันกัน ทว่าอาจมีความแตกต่างในการเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือพื้นที่ในการศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยจึงคัดเลือกการศึกษามาจำนวน 70 ชิ้น โดยใช้เกณฑ์คัดออกคือปีการศึกษาย้อนหลังไปไม่เกิน 5 ปี รวมทั้งคำสำคัญที่มีความถี่มากที่สุด หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) เป็นประเด็น ๆ ได้ดังนี้

1) การดูแลผู้สูงอายุทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการออกกำลังกาย ในประเด็นนี้มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพกายและสุขภาพจิต โดยพบว่าในหลายการศึกษาสุขภาพกายที่ไม่พร้อมและเจ็บป่วย รวมทั้ง อภิขัญญา สุขวรรณ (2562) สรุปว่า คำรักษาพยาบาลที่รุนแรง ส่งผลต่อสุขภาพจิตที่กลายเป็นโรคซึมเศร้า เป็นต้น (เศรษฐการ หงษ์ศิริ, 2562) 2) รูปแบบการดำเนินชีวิต ในประเด็นศึกษาที่พบว่ามักเกี่ยวข้องกับการศึกษาการ

ใช้ชีวิตที่พยายามศึกษาทั้งในรายอำเภอ และภาพรวมในจังหวัด อีกทั้งศึกษาถึงฐานะของผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อความเครียดและความกังวล อีกทั้ง ดวงหทัย สว่างภพ (2562) สรุปว่าเพศหญิงมักเปิดรับประเด็นด้านการใช้ชีวิตสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเตรียมพร้อมก่อนตนเองกลายเป็นผู้สูงอายุมากกว่าเพศชาย และพบว่าผู้สูงอายุมีแนวโน้มในการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น เพื่อติดต่อกับบุคคลในครอบครัว และซื้อสินค้าออนไลน์ต่าง ๆ (ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์ และ ญาศิณี เคารพธรรม, 2560) 3) **สวัสดิการของผู้สูงอายุ** โดยในประเด็นนี้พบว่าผู้สูงอายุจำนวนมากต้องการให้รัฐดูแลสวัสดิการให้มากขึ้น อันเนื่องมาจากประชากรที่มีอยู่หลายกลุ่ม หลายอาชีพ หลายเชื้อชาติ ทำให้ความต้องการ ทั้งด้านรายได้ ด้านสุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การขนส่ง ความปลอดภัยในทรัพย์สิน ตามลำดับ (นันทนา อยู่สบาย, 2557; ศุภวิจิ ภาชิตานนท์, 2560) โดยสรุปประเด็นผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยพบนั้น มักพบการศึกษาที่พยายามทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ รวมทั้งการพยายามให้คำแนะนำในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต อีกทั้งพยายามเสริมแรงทางบวกให้กลุ่มผู้สูงอายุทั้งการบอกว่าเป็นผู้สูงอายุกลายเป็นอัญมณีที่ล้ำค่าของสังคม เป็นต้น

ทว่าสิ่งหนึ่งที่พบซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตจากการพยายามทบทวนวรรณกรรมพบว่า การศึกษาจำนวนมากเป็นกระบวนการผลิตซ้ำ “ความอ่อนแอ” “ลำบาก” “ยากจน” “ภาระ” “ชายขอบ” และพยายามให้เหตุผลความจำเป็นในการดูแลผู้สูงอายุที่เคลือบไปด้วยความเชื่อทางศาสนา มากกว่ามองผู้สูงอายุเป็นปัจเจกบุคคล การดูแลผู้สูงอายุนั้นเป็นบุคคลที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และในหลากหลายกรณีผู้สูงอายุก็ไม่ได้ต้องการให้ตนเองกลายเป็นภาระของสังคมคนชายขอบทางสังคม (อุทุมพร วาณิชคาม, 2562) หรือในหลายผลการศึกษามักนำผู้สูงอายุไปเชื่อมโยงกับ ศาสนา พระ และวัด โดยผู้สูงอายุจะต้องเข้าวัดเพื่อเตรียมตัวสู่วันสุดท้ายของชีวิตมากกว่าการเดินทางไปท่องเที่ยว หรือสถานที่ผ่อนคลายอารมณ์ต่าง ๆ (พระมงคลธรรมวิธาน และ ประสิทธิ์ สระทอง, 2560; ศิริวรรณ พิริยคุณธร และคณะ, 2014)

หากจะอธิบายกลุ่มที่เป็นคนชายขอบให้ครบถ้วน ผู้วิจัยอ้างอิงจากการประชุมวิชาการประชากรชายขอบและความเป็นธรรมในสังคมไทย พบว่ากลุ่มชายขอบประกอบไปด้วย กลุ่มผู้สูงอายุ (วัยาคติ) คนไทยมุสลิม แรงงานเด็ก คนรักเพศเดียวกัน คนพิการ แรงงานข้ามชาติ แม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้รับงานไปทำที่บ้าน ผู้ติดเชื้อเอดส์² ผู้ใช้สารเสพติด เป็นต้น

² “ผู้ติดเชื้อเอดส์” ซึ่ง เอดส์เป็นภาวะหลังการติดเชื้อไวรัสเอชไอวี ไม่ใช่ชื่อเชื้อไวรัส ปัจจุบันมีการเรียกใหม่ว่า “ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี” หรือ PLHIV: People living with HIV and AIDS (ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการปัญหาเอดส์แห่งชาติ, 2557)

(กาญจนา เทียนลาย และ ชีรนงค์ สกุศลศรี, 2555; กุลภา วจนสาระ และ กฤติยา อาชวิจกุล, 2555) ส่วนนี้จะทำให้พบว่ากลุ่มผู้หลากหลายทางเพศและผู้สูงอายุมีจุดเชื่อมโยงหนึ่งประการที่ตรงกันคือการถูกประทับตราว่าเป็นชายขอบ อีกทั้งปียลักษ์ณ์ โทธีวรรณ (2558) พยายามจะสื่อสารว่า แม้ผู้สูงอายุจะถูกจัดไว้ให้อยู่ชายขอบ ทว่าผู้สูงอายุเองนั้นก็พยายามที่จะต่อสู้เพื่อให้ตนเองไม่ถูกสังคมหลงลืม ด้วยกลวิธีต่าง ๆ เช่น 1) การรวมกลุ่มสมาคม 2) การออกกำลังกาย 3) การฝึกอาชีพ หรือการไปร่วมกิจกรรมผ่านศาสนสถาน ถึงกระนั้นผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยก็ถูกหลงลืมและจัดไปไว้ชายขอบเช่นเดิม เพราะเนื่องจากสถานะทางเศรษฐกิจในระดับปัจเจก รวมทั้งสถาบันสื่อมวลชน ที่มักประกอบสร้างและตอกย้ำภาพลักษณ์ของผู้สูงอายุผ่านภาพความโดดเดี่ยวเดียวดาย ถูกทอดทิ้งจากบุตรหลาน ให้เกิดความน่าสงสาร (สโรชพันธุ์ สุภาวรรณ และ ชไมพร กาญจนกิจสกุล, 2557)

อย่างไรก็ดี หากมองในต่างประเทศพบว่า มีหลายประเทศนำเสนอเรื่องผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศอย่างกว้างขวาง อาทิ American Psychological Association ซึ่งว่า ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกามีประชากรที่มีอายุ 65 ปีหรือแก่กว่า จำนวน 52 ล้านคน ในจำนวนนี้ 2.4 ล้านคน แสดงตัวว่าเป็นผู้หลากหลายทางเพศ ตัวเลขนี้ยังไม่รวมคนที่ไม่สะดวกเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง เนื่องจากไม่ต้องการเป็นเป้าสายตาของสังคม และคิดว่าอยากให้สังคมดูแลในฐานะบุคคลธรรมดาเท่านั้น มีการศึกษาในต่างประเทศหลายชิ้นที่พยายามศึกษาปัญหาสุขภาพและการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุหลากหลายทางเพศ เช่น Fredriksen-Goldsen and Kim (2017) ที่ศึกษาการใช้ชีวิตผ่านประเด็นสุขภาพที่ปัจจุบันผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มหลากหลายทางเพศที่มีการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ เช่น ภาวะโรคเรื้อรังที่สูงขึ้นกว่ากลุ่มผู้รักต่างเพศ อาทิ อាកการปวดหลัง ปวดคอ และระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ อัตราการเกิดโรคหลอดเลือดสมอง หัวใจวาย โรคหอบหืด และโรคข้ออักเสบ รวมทั้งปัจจัยจากความเครียด อาทิ ปัญหาการนอนหลับ และการสูบบุหรี่ การดื่มมากเกินไปจากความเครียดที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาวะ หรือในการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวันของ Knauer (2012) ที่พบว่ายังคงขาดความเท่าเทียมกันและมักถูกปฏิเสธความคุ้มครอง ประเด็นเหล่านี้เป็นแหล่งที่มาของความเครียดของผู้สูงอายุหลากหลายทางเพศได้ หรือปัญหาการดำรงชีวิตในสังคมผู้สูงอายุด้วยกันในสถานเลี้ยงคนชราในออสเตรเลียที่พบว่า แม้ในสถานรับเลี้ยงดังกล่าวถูกก่อตั้งด้วยรัฐ แต่ปรากฏการถูกเลือกปฏิบัติ เนื่องจากภาษาเพศ เชื้อชาติ ชนชั้นและความพิการ ซึ่งข้อมูลบางอย่างไม่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณะชนทั่วไปได้ ดังที่ Scicluna (2010) นำเสนอในงานศึกษาว่าผู้สูงอายุที่เป็นหญิงรักหญิงนั้นใช้ชีวิตยากมากกว่าชายรักชาย เนื่องจากกลุ่มของตนเองตกอยู่ในสถานะรองกว่าชายรักชาย

เพราะพวกเขาติดอยู่ระหว่างอุดมการณ์ที่มีอยู่ร่วมกันของลัทธิรักต่างเพศ การรักร่วมเพศ และฐานคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ที่ยังคงหลงเหลือในสภราชอาณาจักร

จากตัวอย่างการศึกษาข้างต้นจะพบว่า แม้พบความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลสูงอายุเพศทั่วไป และบุคคลสูงอายุหลากหลายทางเพศ อย่างไรก็ตาม การศึกษาดังกล่าวยังสามารถเป็นกระบอกเสียงแทนผู้สูงอายุหลากหลายทางเพศเพื่อให้หน่วยงานของในแต่ละประเทศนั้นนำข้อมูลไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งข้อสังเกตประเด็นหนึ่งคือในสังคมไทยจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นกลับไม่พบประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เลย ทว่าหากหันไปสังเกตในสื่อกระแสหลัก เช่น ละคร ภาพยนตร์ หรือสิ่งที่ปรากฏในสื่อตีพิมพ์ นั้นพบว่าในต่างประเทศมีการพูดถึงประเด็นผู้สูงอายุหลากหลายทางเพศอย่างกว้างขวาง ผ่านภาพยนตร์หลายเรื่องในหลายประเทศ หลังจากทบทวนวรรณกรรมจะพบว่าประเด็นของชายรักชายและกลุ่มผู้สูงอายุมีประเด็นหนึ่งที่เหมือนกันคือ ในการสำรวจสถานภาพความรู้ของชายรักชายก็ไม่พบประเด็นผู้สูงอายุ และในงานผู้สูงอายุก็ไม่พบประเด็นชายรักชาย ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าเกิดจากประเด็น “คนที่เป็นชายชอบที่ถูกซ่อนทับกับความเป็นชายชอบ” ซึ่งหากนำมาตีความจะทำให้เห็นว่ากลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศนั้นอยู่ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันกับสถานภาพของเพศปกติ กล่าวคือ เมื่อบุคคลถูกโครงสร้างกระทำการเบียดขับ และแทบไม่มีอำนาจในการต่อรองบุคคลนั้นก็ไม่สามารถอยู่ในฐานะที่เท่าเทียมได้ ไม่แตกต่างอะไรกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ถูกกระทำในอดีต ซึ่ง นฤพนธ์ ต้วงวีเศษ (2556) ชี้ให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มนั้นต่างถูกสังคามเบียดขับจากโครงสร้าง หรือหากมีการยอมรับก็จะมีการยอมรับอย่างมีเงื่อนไข จากประเด็นนี้ทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามว่าแม้ในปัจจุบันประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุ ผู้หลากหลายทางเพศ และกลุ่มคนชายชอบที่เป็นผู้สูงอายุน่าจะมีกลุ่มความหลากหลายทางเพศผสมอยู่ด้วยเช่นกัน ทว่าเรื่องความเข้าใจหรือการยอมรับนั้นกลับไม่ได้เพิ่มขึ้นตามตัวเลขดังกล่าวเลย

จากข้อมูลข้างต้นจะพบทางร่วมทางแยกของผู้สูงอายุกับกลุ่มชายรักชายนั้นคือ “ประเด็นชายชอบของสังคม” ซึ่งเป็นกลุ่ม “เปราะบาง” “อ่อนแอ” และเมื่อทั้งสองประเด็นถูกนำมารวมอยู่ในสถานภาพหรือคน ๆ เดียวเดียวกัน หรือ “ชายชอบซ่อนชายชอบ” อาจเป็นไปได้ที่สังคมมีความรู้สึกยากที่จะยอมรับหรือเข้าใจ และไม่เป็นกระแสหลักของสังคม จึงอาจส่งผลให้นักวิชาการไม่สนใจที่จะศึกษาประเด็นนี้ในเวลานี้ ทว่าประเด็นนี้กลับถูกนำมาต่อสู้ในแวดวงวิชาการ หน่วยงานของรัฐ สื่อสังคมออนไลน์ หรือสื่อมวลชนต่างประเทศ และบางส่วนเท่านั้นในสังคมไทย

เมื่อ “ประเด็นผู้สูงอายุกายรักชาย” ไปปรากฏในแวดวงสังคม มากกว่าแวดวงวิชาการ

หลังจากการพยายามค้นหาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ที่สอดแทรกประเด็นผู้สูงอายุกายรักชาย หรือชายรักชายที่เป็นผู้สูงอายุกลับไม่พบตัวอย่างภาพยนตร์ การศึกษาวิทยานิพนธ์ใดที่กล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพียงแค่การสรุปภาพตัวแทนชายรักชายในภาพยนตร์ อาทิ ผลงานของ ปุรินทร์ นาคสิงห์ (2555) หรือ ธนัญชนก กันทะวงศ์ (2561) เท่านั้น ผู้วิจัยจึงพยายามค้นหาภาพยนตร์ไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุกายรักชายก็พบว่ายังไม่ปรากฏภาพยนตร์ ละคร ละครชุดไทยเรื่องใดนำเสนอเนื้อหาในประเด็นดังกล่าว หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงค้นหาภาพยนตร์ดังกล่าวในต่างประเทศ พบว่ามีภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของผู้สูงอายุกายรักชายอยู่จำนวนมาก ผู้วิจัยจึงนำชื่อ ปี ประเทศ และเนื้อหาภาพยนตร์โดยสรุป มานำเสนอดังต่อไปนี้

1) ภาพยนตร์เรื่อง Who Will Save the Roses? [2017 ประเทศอิตาลี]³ 2) ภาพยนตร์เรื่อง The Happy Prince [2018 สหราชอาณาจักร]⁴ 3) ภาพยนตร์เรื่อง แต่หนังชีวิตและความเจ็บปวด (Pain & Glory) [2019 ประเทศสเปน]⁵ 4) ภาพยนตร์เรื่อง Supernova [2020 ประเทศสหรัฐอเมริกา]⁶ และในสังคมเอเชีย ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุกายรักชายนั้นมีเรื่องที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลกคือภาพยนตร์เรื่อง

³ เนื้อหาเกี่ยวกับความรักของสองชายสูงอายุ ที่ฝ่ายหนึ่งกำลังป่วยติดเตียงและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นอดีตนายคอกอยดูแลฝ่ายแรกในฐานะคนรัก โดยเขามักนำเอา ‘ดอกกุหลาบ’ มาให้ทุกเช้าด้วยความรักที่ “ไม่เคยเสื่อมคลาย”

⁴ มาจากบทประพันธ์ของ Oscar Wilde นักเขียนยุควิคตอเรีย ซึ่งเป็นชายรักชาย ที่กล่าวถึงชีวิตอันทนทุกข์ของชีวิตการเป็นอนุสาวรีย์เจ้าชายแห่งความสุข ครั้นยังเด็กเจ้าชายไม่เคยรู้มาก่อนว่านอกกำแพงสูงนั้นคืออะไร จนกระทั่งเจ้าชายตายลง ชาวเมืองจึงสร้างอนุสาวรีย์เจ้าชายและนำมาตั้งนอกปราสาทจนทำให้เจ้าชายรู้ว่าภายนอกกำแพงนั้นเต็มไปด้วยความกดขี่ ความไม่เท่าเทียมของชนชั้น อีกทั้งความทนทุกข์ทรมานของประชาชนในเมือง และความรักระหว่างอนุสาวรีย์กับคนงานแอน ซึ่งพยายามอธิบายว่า “ความรักสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนและทุกสิ่ง ไม่ถูกจำกัดด้วยเพศหรือความมีชีวิต”

⁵ เนื้อหาเกี่ยวกับการทวนรำลึกถึงอดีตหลังของเขาตั้งแต่เล็กจนโตที่มีทั้งความสำเร็จรุ่งโรจน์และความเจ็บปวดรวดร้าว รวมถึงจับจ้องไปยังอนาคตที่ไม่แน่นอนของตนในวัยร่วงโรย ในชีวิตมีทั้ง “ความสุข ความเศร้า ความหวัง ลึกลับ ความเจ็บปวด และที่สุดนั้นคือความไม่แน่นอนว่าในที่สุดแล้วชีวิตจะเป็นอย่างไร”

⁶ ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวข้องกับคู่รักชายรักชายสูงอายุที่อีกฝ่ายหนึ่งถูกวินิจฉัยให้เป็นโรคมองเสื่อม ทั้งคู่จึงออกเดินทางเพื่อไปเยี่ยมเพื่อน ครอบครัว และย้อนหาอดีตเพื่อฟื้นคืนความทรงจำให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง “ด้วยความรัก”

Rainbow's Sunset [2018 ประเทศฟิลิปปินส์]⁷ หรือในภาพยนตร์เรื่อง Your Name Engraved Herein ชื่อที่สลักไว้ได้หัวใจ ภาพยนตร์ได้หัวใจ⁸ หรือในภาพยนตร์เรื่อง Ossan's Love: Love or Dead [2019 ประเทศญี่ปุ่น]⁹

อย่างไรก็ดี ในสังคมไทย ยังไม่พบภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้ชายสูงอายุ รักชาย มีเพียงภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับช่วงอายุที่เปลี่ยนไปจากวัยรุ่นตอน กลางสู่วัยทำงาน เช่น 1) ภาพยนตร์เรื่องคิว...ไปด้วยกันนะ [2562]¹⁰ และ 2) ภาพยนตร์ เรื่องมะลิลา [2560]¹¹

หากวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์จากสังคมต่างประเทศ จะพบว่า ความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชายรักชายนั้นมีความหลากหลาย ทั้งความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ และความรักที่เป็นนิรันดร์ หรือเป็นความรักที่ปรากฏภายในจิตใจส่วนลึกของตนเองเท่านั้น หากวิเคราะห์ความหลากหลายของเนื้อหาภาพยนตร์จะพบว่า มีหลายประเภททั้ง สนุก เศร้า ให้ความรู้ นำเสนอตัวตน สร้างอุดมการณ์บางอย่างให้สังคมได้พบเจอกับสถานการณ์ที่อาจเกิด

⁷ ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการออกมาเปิดเผยตนเองกับครอบครัว ลูก และภรรยาของชายสูงอายุคนหนึ่ง ในอายุ 84 ปี เพื่อไปดูแล “คนรักซึ่งเป็นเพื่อนสนิทที่กำลังป่วยเป็นมะเร็ง” และภาพยนตร์เรื่องนี้ เป็นภาพยนตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรื่องแรก ๆ ที่นำเสนอประเด็นนี้ ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ยังไม่พูดถึงกลุ่มผู้สูงอายุชายรักชาย

⁸ เนื้อหาเล่าถึงความอึดอัดในชีวิตวัยเด็กของผู้กำกับที่สังคมไม่ยอมรับในความสัมพันธ์แบบชายรักชาย ซึ่งผู้กำกับแสดงให้เห็นถึงการเบียดขับ ความเครียด ความกดดันมากมายกว่าจะมาถึงในยุคปัจจุบัน ซึ่งในตอนท้ายนั้นผู้กำกับขมวดปมไว้ว่าในที่สุดแล้ว “ความรักของผู้หลากหลายทางเพศอาจประสบความสำเร็จได้ เพราะมุมมองที่ว่าความรักเป็นสิ่งสวยงาม” ผ่านประโยคสำคัญที่ว่า “รักแรกของทุกคน ยิ่งใหญ่พอ ๆ กับหนึ่งเรื่องดังนั้นแหละ”

⁹ ซึ่งเสนอความสัมพันธ์อันหลากหลายผ่านประเด็นภรรยาที่พบว่า “สามีเป็นเกย์” คนรักต่างเพศที่แอบชอบคนรักเพศเดียวกัน ครอบครัวที่มีลูกเป็นเกย์ ด้วยการเล่าเรื่องผ่านตัวละครวัยรุ่น และผู้สูงอายุที่หลงรักตัวละครวัยรุ่น

¹⁰ เนื้อหาในภาพยนตร์เล่าถึงความสัมพันธ์ของเด็กหนุ่มสองคนในสังคมที่ไม่ยอมรับเรื่องความหลากหลายทางเพศ ทว่าในเวลาต่อมานั้นภพและดวงกลับมาเจอกันอีกครั้งแต่ในอีกรูปลักษณะหนึ่ง กล่าวคือภพกลับมาสอนหนังสือในโรงเรียนที่เคยจบการศึกษาไป และดวงเองกลับมาเกิดใหม่เป็นหลิว ซึ่งนักเรียนเพศหญิงคนหนึ่งของภพ ความข้างต้นเป็นเนื้อหาลำดับที่แสดงให้เห็นว่าสุดท้ายแล้วความรักของผู้หลากหลายทางเพศนั้นไม่อาจเป็นจริงได้ในเพศสภาพผู้ชาย และยังเป็นไปได้ที่จะรักกันในสถานะคู่รัก หรือหากเป็นจริงได้ก็ต้องผ่านปัญหาอุปสรรคนานับการ หรือแม้ผ่านแล้วก็เชื่อว่าสำเร็จ สิ่งที่ต้องคำนึงคือการเสนอนั้นอาจตีความได้ถึง “การที่ไม่สามารถครอบครองความรักไว้ได้ นอกจากจะเกิดปาฏิหาริย์ขึ้นกับคูรักนั้น ๆ เท่านั้น”

¹¹ ที่กล่าวถึงความรักของชายรักชายคู่หนึ่งโดยเซนและโอเป็นเพื่อนสนิทกัน และผ่านอุปสรรคต่าง ๆ โดยเป็นการเล่าเรื่องผ่านการให้ความหมายจากบายศรีและดอกมะลิ ที่เล่าถึง “ความสวยงามและเห็นคุณค่า การเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป”

ขึ้นได้จริง มากกว่าการนำเสนอเพียงภาพแห่งความอ่อนแอ หดหู่ สิ้นหวังเท่านั้น และหากวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ในเอเชีย จะพบภาพยนตร์ ละครชุด ที่เกี่ยวข้องกับผู้ชายรักชายที่ปรากฏมักสอดคล้องกับเนื้อหาที่ปรากฏในต่างประเทศด้วยการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย อีกทั้งความหลากหลายในบทบาท ทั้งความสมหวังและผิดหวัง

ยิ่งไปกว่านั้น เนื้อหาทั้งหมดมีส่วนสร้างและกระตุ้นความรู้สึกให้คนและสังคมคิดว่าเหตุการณ์ทั้งหมดในภาพยนตร์สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน จนทำให้กลมกลืนไปกับความคิดของสังคม และยิ่งในอุตสาหกรรมหนังโป๊ในญี่ปุ่น ที่นักแสดงนั้นมีทุกลักษณะทางกายภาพและช่วงอายุ จนกลายเป็นสิ่งธรรมดาในสังคมญี่ปุ่น ยิ่งทำให้สำนึกที่หลากหลายนั้นกลายเป็นสิ่งธรรมดาของสังคม หากวิเคราะห์จากตัวอย่างภาพยนตร์ในสังคมไทย เรื่องราวความรักของผู้หลากหลายทางเพศนั้นเป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหายไป สิ่งที่เกิดขึ้นได้คือความทรงจำเท่านั้น ยิ่งตอกย้ำว่าชีวิตคู่ของผู้หลากหลายทางเพศนั้นแทบไม่ประสบความสำเร็จในฐานะคู่ชีวิตหรือเพื่อนคู่คิด แล้วจะพบว่าประเด็นผู้ชายรักชายนั้นกลายเป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงในมุมของการเป็นผู้อ่อนแอ และกำลังจะจากไปจากสังคมแห่งนี้

ผลกระทบบุคคลภายใต้วาทกรรม “ผู้สูงอายุชายรักชาย” ในพื้นที่ออฟไลน์

จากการทบทวนวรรณกรรมจะพบว่า วาทกรรมที่ปกคลุมผู้สูงอายุชายรักชายนั้นมักเป็นการนำวาทกรรมในผู้สูงอายุ “คนแก่ต้องเข้าวัด” “คนแก่” “อัญมณี” และวาทกรรมในกลุ่มชายรักชาย “คนป่วย” “เป็นโรค” “ผิดหวัง” “ไม่สำเร็จ” “ตัวตลก” “กะเทยเด๋า” “แก่จะลงโลงแล้วยังหมกมุ่นอีก” “กะเทยเท่ากับทลก” วาทกรรมดังกล่าวมักปรากฏในสังคมเสมอ ๆ ดังที่ อภิรักษ์ ชัยปัญหา (2017) กล่าวสรุปไว้ว่า เกย์ กะเทย ไทย อยากรู้ได้ต้องตลก หรือ - เกย์ กะเทย ไทยถ้าทำผิดหรือถูกตัดสินว่าผิด จะผิดมากกว่าคนอื่น วาทกรรมข้างต้นเป็นสิ่งที่พบในงานศึกษาเชิงวิชาการแทบทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามยังชีวิตจริงนอกตำราวิชาการจะพบผู้มีความหลากหลายทางเพศและเสมือนได้รับการยอมรับจากสังคมมักเปิดกิจการร้านตัดผม ร้านเสริมสวย ร้านเช่าชุด ร้านซักรีด ร้านจัดดอกไม้ (ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ, 2011) ทั้งหมดนี้มักพบว่าผู้หลากหลายทางเพศเหล่านี้มักใช้เวลาในการต่อสู้ต่อรองเพื่อแสวงหาพื้นที่ยอมรับจากสังคมอย่างยาวนานกว่าจะได้รับการยอมรับ อีกมุมหนึ่งมีผู้หลากหลายทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างเปิดเผย อาทิ ดีเจนุ้ย ดีเจมะตูม คุณเบน ชลาทิศ คุณวุฒิดี มิลินจินดา เป็นต้น จะพบว่าการยอมรับที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการยอมรับที่ผลงานหรือความสามารถมากกว่าการยอมรับในตัวตนความเป็นชายรักชายของคน

กลุ่มนี้แทบทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าการยอมรับทั้งหมดนี้เป็นกรยอมรับอย่างมีเงื่อนไข กล่าวคือ หากประชากรกลุ่มนี้ทำหน้าที่ตนเองในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านที่ตนเองมีกิจการอยู่ก็อาจ จะได้รับการยอมรับในฐานะบุคคล และเช่นกันก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขนี้

หากย้อนมามองในสังคมไทยปัจจุบัน แม้การเปิดเผยตัวว่าเป็นชายรักชายอาจ ไม่ได้สร้างกระแสหรือปัญหาให้กับผู้เปิดเผยมากนัก ทว่าประเด็นเหล่านี้สำหรับครอบครัว หรือบุคคลแวดล้อมนั้น เพราะหากในครอบครัวที่พบว่าลูกชายหรือลูกสาวของเขาเหล่านั้น มีลักษณะหรือแสดงออกว่า เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศก็มักจะยอมรับได้หาก “ขอให้ ลูกเป็นคนดีก็พอ” และในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ นั้นก็จะได้รับการยอมรับจากคุณครูเมื่อ “เรียนดี เรียนเก่ง เป็นเด็กดี เรียบร้อย” เท่านั้น จะพบว่าปัจจัยที่จะทำให้สภาพแวดล้อมยอมรับนั้นก็ต้องมาพร้อมกับเงื่อนไขต่าง ๆ เพราะ หากไม่มีเงื่อนไขร่วมเข้ามาสังคมก็มักจะไม่ยอมรับ และยังเบียดขับ ทว่าในทุกการเปิดเผย ก็ ต้องมีการแลกเปลี่ยนบางอย่างเสมอ ๆ การเปิดเผยตัวเองต้องแลกเปลี่ยนบางอย่างในชีวิตเขา ถ้า เขาเปิดเผยตัวเองว่าเป็นผู้หลากหลายทางเพศต้องพบกับแรงต้าน คนไม่สนับสนุน ส่งผลให้ เกิดผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน ทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่ไม่ชอบเพราะเป็นกะเทยหรือ เป็นเกย์ ก็มีผลต่อการปฏิสัมพันธ์ (Chetpayark, 2018) หรือที่มักพบว่าสังคมไทยไม่ได้เป็น สังคมแห่งการทำร้ายร่างกายผู้มีความหลากหลายทางเพศ ทว่าการไม่ทำร้ายก็ไม่ได้แปลว่า ยอมรับ เพราะสังคมทุกวันนี้ยอมรับได้เพราะเขาเก่ง มีด้านที่เด่นกว่ามาปกปิด แต่ยังไม่มีการ ยอมรับความเป็นเพศอย่างเต็มที่ ที่ทัศนคติของคนไทยบางคนยังติดอยู่ บางคนอาจมองกลุ่ม หลากหลายทางเพศเป็นอื่น หรือเป็นความผิดปกติอยู่ (วิภาคย์ พูนพันธ์, 2561)

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่า การยอมรับในกลุ่มชายรักชายสูงอายุนั้นจะเกิดขึ้น พร้อมเหตุผลหรือเงื่อนไขบางประการเสมอ ๆ หรือในกรณีผู้สูงอายูชายรักชายที่สังคมยอมรับ และเปิดเผยตัวตนได้มักมีเงื่อนไขตามมาเสมอ ๆ เช่น ดร.เสรี วงษ์มณฑา ดร.ยิ่งศักดิ์ จงเลิศเจษฎาวงศ์ หรือ อาจารย์เผ่าทอง ทองเจือ จากตัวอย่างที่ยกมานั้นได้รับการยอมรับด้วย เพราะการมีความรู้ ความสามารถ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ ในทางกลับกันหากไม่มีเงื่อนไขประกอบการยอมรับหรือการเปิดเผยตัวตนจะทำได้ยาก หรือหากทำได้ก็ทำได้ในพื้นที่เฉพาะเท่านั้น (SAPSOMPONG, 2018)

ยิ่งไปกว่านั้นค่านิยมปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่ามาจากสื่อมวลชน เพราะสื่อสร้างค่านิยมความหลากหลายทางเพศผ่านภาพยนตร์ ละครชุดต่าง ๆ ที่กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ต้องมีรูปร่างดี ผิวขาว มีอายุไม่มาก (หรือแก่) (เบญจรงค์ ธิระผลิกะ, 2562) จึงส่งผลทางตรงแก่ผู้สูงอายูชายรักชายที่ไม่สามารถเปิดเผยตัวตน ค้นหาเพื่อน หรือคู่ชีวิตได้อย่างทั่วไป

และจะส่งผลไปสู่เงื่อนไข “เปย์” (payment) ที่มีกบในสื่อมวลชน เพื่อค้นหาเพื่อน คู่นอน หรือคนที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้มีอายุ ทั้งหมดนี้ก็จะเข้าไปสู่สภาพที่สังคมพยายามประกอบขึ้น จนทำให้กลุ่มผู้สูงอายุชายรักชายจึงมีเงื่อนไขในการใช้ชีวิตมากกว่ากลุ่มชายรักชายที่มีอายุน้อย

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อสังคมรอบข้างพยายามตีตราประทับตราแก่ผู้สูงอายุชายรักชาย ดังนั้นประชากรกลุ่มนี้จึงพยายามเข้าไปใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการปฏิสัมพันธ์ วัตถุประสงค์ทั้งการหาเพื่อน หาคอนรัก คู่นอน หรือเพื่อความบันเทิง หนึ่งในสื่อสังคมออนไลน์เหล่านั้นก็พบว่า “ทวิตเตอร์” ได้รับความนิยมนอย่างมากเช่นกัน ที่กลุ่มผู้สูงอายุชายรักชายเข้าไปใช้เพื่อให้ตนเองสามารถเข้าถึง “ชุมชน” ทางเพศที่ตนเองปรารถนา (เบญจรงค์ ธีระผลิกะ, 2560) อีกทั้งในหลายกรณีก็ไม่ถูกกีดกันจากชุมชนผู้หลากหลายทางเพศ เนื่องจากทวิตเตอร์มีแฮชแท็ก (Hashtag) ซึ่งเป็นตัวช่วยในการเข้าถึงเนื้อหาสาระได้ตามที่ตนเองต้องการ ทั้งง่ายต่อการเปิดเผยตัวตนเนื่องจากเป็นชุมชนที่ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว และอายุจริง นอกจากการใส่รายละเอียดในประวัติส่วนตัว (bio) ไว้ ทวิตเตอร์จึงเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงสังคมผู้หลากหลายทางเพศ หนึ่งในอดีตผู้เคยเข้าร่วมวิจัยของผู้วิจัย ซึ่งอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลเพื่องานวิชาการเท่านั้น เคยกล่าวต่อนหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ไว้ว่า

“...พี่ (อายุ) 48 แล้ว (ปัจจุบันเป็นครู) พอเห็น (พวกกะเทย) เด็กที่มาฝึกงานเค้าออก (สาว) กัน พี่นี่ก็อิจฉานะ น่องรู้อยู่มาจนขนาดนี้ก็ยังไม่เคยเปิดตัวให้ใครรู้อยู่ เพราะถ้าเปิดแล้วสังคมมันมองว่าครูแก่ ๆ ที่เป็นกะเทยจะดูย (ลวนลามหรือมีกิจกรรมทางเพศ) กับลูกของเค้า พี่ก็ใช้แค่ทวิตเตอร์หรือไม่ก็ไปคุยในกลุ่มเพื่อนแค่นั้น ลองดูในหนังสือกะเทยแก่ ๆ ก็เป็นได้แค่ตัวตลก หรือป่า หรือแม่ ซึ่งพี่ไม่ได้อยากเป็นแบบนั้น พี่อยากเป็นพี่ในแบบของพี่ จะมีใครเข้าใจมั๊ย...”

(พี่ไก่-นามสมมติ, สัมภาษณ์ 8 พฤษภาคม 2563)

ผู้สูงอายุชายรักชาย ประเด็นเก่าในช่วงเวลาใหม่

ภาพสะท้อนที่พบในการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีวาทกรรมที่ว่า “กะเทยเฒ่า” “กะเทยต้องตลก” “ตู่ย” “ชีวิตไม่ประสบความสำเร็จ” การประกอบสร้างภาพตัวแทนด้วยคำศัพท์ข้างต้นอาจไม่ได้สะท้อนภาพที่ปรากฏในงานวิชาการในยุคปัจจุบันมากนัก อันเป็นผลมาจาก

ยังไม่มีการศึกษาใดพยายามนำประเด็นทั้งสองมาขมวดให้เป็นงานศึกษาขึ้นเดียวกัน หรือพยายามแสวงหาจุดร่วมในประเด็นนี้ ดังนั้นภาพสะท้อนหรือการประกอบสร้างคำศัพท์ข้างต้น มาจากการวิเคราะห์แบบผสมผสานระหว่างผลจากการทบทวนวรรณกรรมชายรักชาย วรรณกรรมผู้สูงอายุ และภาพสะท้อนในภาพยนตร์รวมทั้งสิ่งที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ พื้นที่ ซึ่งประชากรในประเทศไทยจำนวนมากใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน อย่างไรก็ตามแม้จะมีผู้หลากหลายทางเพศบางส่วนที่มีอำนาจ ความรู้ความสามารถ ฐานะ ร่วมแสดงออกในการต่อต้านวาทกรรมเหล่านี้ ทว่าผลก็อาจเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลที่มี “เงื่อนไขประกอบ” เท่านั้น เพราะในที่สุดแล้วประชากรสูงอายุชายรักชาย หรือหลากหลายทางเพศก็ยังคงถูกวาทกรรมเหล่านี้ตีตราตลอดมา งานศึกษาชิ้นนี้จึงพยายามชวนผู้อ่านให้ถกคิดและนำ “คนชายขอบ” กลุ่มนี้ ให้กลับมากลายเป็น “คนในขอบ” เสียที ด้วยเหตุผลแห่งสิทธิเสรีภาพของความเป็นประชาชนคนหนึ่งในราชอาณาจักรไทย และสังคมอันหลากหลายของไทย ในการศึกษาชิ้นนี้ นำข้อสังเกต การสำรวจสถานภาพความรู้ การนำเสนอผู้สูงอายุชายรักชายในต่างประเทศ จนวนกลับมาในประเทศเพื่อต้องการชี้ช่องให้นักวิชาการ นักวิจัย ผู้มีส่วนได้เสียในสังคม กลุ่มรักต่างเพศ กลุ่มหลากหลายทางเพศ และรสนิยมทางเพศ ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ได้พึงตระหนักและให้ความสำคัญกับประเด็นสำคัญที่ขาดหายไปเสียที เพราะการพยากรณ์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่พบว่าในปี 2564 ประเทศไทย จะกลายเป็น ‘สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์’

นอกเหนือจากเชิญชวนนักวิชาการทุกแขนงคิดแล้ว ผู้วิจัยขอเชิญชวนให้โครงสร้างซึ่งหมายถึงหน่วยงานรัฐ ร่วมกันทำความเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบัน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้ในเรื่องการใช้ชีวิตในบั้นปลาย เพราะข้อสำคัญคือผู้สูงอายุชายรักชายนั้นไม่มีลูกหรือหลานคอยเลี้ยงดูยามแก่หรือช่วงสุดท้ายในชีวิต ฉะนั้นการมีทุนทรัพย์ในการดำรงชีพจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต มากกว่าการปล่อยให้สถานการณ์ผ่านไปจนยากเกินจะเยียวยา และสุดท้ายประชากรสูงอายุ และสูงอายุหลากหลายทางเพศจะกลายเป็นปัญหาและถูกเบียดขับให้ไปอยู่ชายขอบเหมือนที่แล้ว ๆ มาและอาจทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต และสุดท้ายผู้วิจัยเชิญชวนผู้สร้างบทประพันธ์หรือภาพยนตร์ร่วมการนำเสนอประเด็นนี้เพื่อให้สังคมไทยจะไม่เป็นสังคมเดียวที่ปราศจากเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุชายรักชายหรือผู้สูงอายุหลากหลายทางเพศ เพราะหากย้อนกลับไปที่ต้นแนวคิดเคียร์ตี ที่ปรากฏครั้งแรกในงานศึกษาของ De Lauretis (1991) วารสาร Feminist Cultural Studies Journal เรื่อง Queer: Lesbian and Gay Sexualities โดยสรุปแนวคิดเคียร์ตีได้ว่า “การต้องการปฏิเสธเพศแบบคู่ตรงข้าม” หรือในการศึกษาชิ้น

นี่ “การปฏิเสธคู่ตรงข้ามในทุกมิติ” เพราะอันที่จริงแล้ว เคเวียร์ไม่ใช่แนวคิดที่ใช้ศึกษากลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเหมือนที่ใครหลายคนเข้าใจ ทว่าเคเวียร์คือการตั้งคำถามต่อโครงสร้างหรือประเด็นต่าง ๆ ที่คนในสังคมเชื่อจนกลายเป็น “มายาคติ” ไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความชิ้นนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากปราศจาก **รองศาสตราจารย์ ดร.โธมัส กวาดามูช** หัวหน้าศูนย์ความเป็นเลิศด้านการวิจัยเพศภาวะ เพศวิถี และสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ตั้งประเด็นคำถามให้ผู้วิจัยเกิดไฟในการแสวงหาความรู้ ถกเถียง จนกระทั่งพัฒนาหัวข้อนี้จนสำเร็จ โดยความสำเร็จนี้ถือว่าเป็นเพียงก้าวหนึ่งเท่านั้น เพราะความสำเร็จที่แท้จริงก็คือการที่ประชากรกลุ่มสูงอายุนายรักชาย หรือหลากหลายทางเพศได้รับการยอมรับในฐานะบุคคลธรรมดาคนหนึ่ง

บรรณานุกรม

- กาญจนา เทียนลาย และ ชีรนงค์ สกุลศรี. (2555). ประชากรชายขอบ: มุมมองในเชิงจำนวน และการกระจาย. ใน กุลภา วจนสาร และ กฤติยา อาชวนิจกุล (บก.), *ประชากรและสังคม 2555: ประชากรชายขอบและความเป็นธรรมในสังคมไทย* (น. 37-60). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กุลภา วจนสาร และ กฤติยา อาชวนิจกุล (บรรณาธิการ). (2555). *ประชากรและสังคม 2555 : ประชากรชายขอบและความเป็นธรรมในสังคมไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดวงหทัย สว่างภพ. (2562). *รูปแบบการดำเนินชีวิต และการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเตรียมตัวเข้าสู่ผู้สูงอายุของผู้หญิงก่อนวัยผู้สูงอายุ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2562). ว่าด้วยเพศ : จากธรรมชาติ สู่วัยชรา จนถึงสุนทรียะ และ หุ่นยนต์ (On Sex) (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: สำนักพิมพ์สมมติ.
- ธัญชนก กันทะวงศ์. (2561, 15 กันยายน). *ภาพแทนเพศทางเลือกในภาพยนตร์ไทย*. ใน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (น. 32-46), การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 1/2561, กรุงเทพฯ.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2556). วัฒนธรรมอคติทางเพศในสังคมไทย ทศวรรษ 2480 ถึงทศวรรษ 2550. สืบค้น 11 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ https://www.sac.or.th/databases/sac_research/file_thb/170-fullText.pdf
- นันทนา อยู่สบาย. (2557). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระชะจรเข้้น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- บงกชมาศ เอกเยี่ยม. (2552). *เกย์ : กระบวนการพัฒนาและอ้างเอกลักษณ์รักร่วมเพศ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. (2016). รักแห่งสยาม: สัญญา มายาคติ และเพศนอกรอบในสังคมไทย. *นิเทศสยามปริทัศน์*, 15(19), 157-165.

- เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. (2559). ปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างสรรค์เนื้อหาเพศนอกกรอบใน ภาพยนตร์เรื่อง “รักแห่งสยาม” ของ มะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(1), 143-149.
- เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. (2560). ชายรับชาย: ความสัมพันธ์ของชุมชนในทวิตเตอร์. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) วิทยาลัย นวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 5(2), 69-80.
- เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. (2561). การทบทวนความรู้ “ชายรับชาย” ในพื้นที่ของสื่อใหม่. *วารสารวิชาการวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 11(3), 288-318.
- เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. (2562). เมื่อสื่อพยายาม “ปรุง” เรื่องชายรับชายให้เป็นสินค้า. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 6(2), 95-104.
- เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. (2563). “กั้น”: การเปลี่ยนผ่านความเป็นชายผ่านมุมมองชายรับชาย ชายที่ใช้ทวิตเตอร์ในการแสวงหาความสัมพันธ์กับชายอื่น-กรณีศึกษาในทวิตเตอร์ .
จูดีย์น: *วารสารสตรีนิยมไทย*, 7(1), 151-182.
- ปรเมศวร์ ตั้งสถาพร และพัชรีพร หงษ์ทอง. (2020). กดซ้ำ กดซ้อน: บรรทัดฐานความรัก เพศเดียวกัน กับซีรีส์วาย. สืบค้น 11 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ <https://spectrumth.com/2020/02/04/%E0%B8%81%E0%B8%94%E0%B8%8B%E0%B9%89%E0%B8%B3-%E0%B8%81%E0%B8%94%E0%B8%8B%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99-%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%84/>
- ปาณิสรา มงคลวาที. (2550). *การนำเสนอภาพกลุ่มชายรักชายในภาพยนตร์ไทยปี พ.ศ. 2550*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (บก.). (2546). *อัตลักษณ์ชาติพันธุ์และความเป็นชายขอบ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ. (2011). คนข้ามเพศ: ตัวตน วัฒนธรรมย่อย และพื้นที่ทางสังคม. *ดำรงวิชาการ*, 10(1), 98-125.
- ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ. (2558). เสี่ยงจากผู้สูงอายุ: การต่อสู้และสร้างพื้นที่ทางสังคม. *วารสารเพื่อการพัฒนาสังคมและชุมชน*, 2(1(3)), 53-61.
- ปุรินทร์ นาคสิงห์. (2555). *การประกอบสร้างตัวตนเกย์ในภาพยนตร์ไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสหวิทยาการ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร

พงศ์พร รักษ์ย่อ. (2560). สังคมสูงวัย มลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สืบค้น 11 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/MSO_WEB_NEW/news_view.php?nid=20463

พระมงคลธรรมวิธาน และ ประสิทธิ์ สระทอง. (2560). ผู้สูงอายุกับการปฏิบัติตามหลัก พุทธธรรม. *Veridian E-Journal*, Silpakorn University, 10(3), 1849-1864.

พันธุ์ชนะ สุนทรพิพิธ. (2550). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของชายรักเพศเดียวกันที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 ถึง 2548. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

เพ็ญมาส กำเหนิดโทน. (2528). การยอมรับของครูต่อนักเรียนเกย์: กรณีศึกษาข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ. (2021). เปิดรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2562 ตอนที่ 1 ผู้สูงอายุโลก เอเชียครองแชมป์คนแก่มากที่สุด ขณะที่แอฟริการั้งท้ายยังอยู่ในสังคมเยาว์วัย. สืบค้น 11 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ <https://thaitgri.org/?p=39450>

ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์ และ ญาศิณี เคารพธรรม. (2560). สื่อกับผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์*, 11(2), 367-387.

วิภาคย์ พูนพันธุ์. (2561). สังคมไทยยอมรับ LGBT แล้วจริงหรือ? ‘ชายหญิง สิ่งสมมุติ’ ภาพสะท้อน ‘รอยแผล’ ที่สังคมสร้าง. สืบค้น 11 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ https://www.matichon.co.th/prachachuen/daily-column/news_994981

ศิริวรรณ พิริยคุณธร และคณะ. (2014). ประสบการณ์การนำหลักคำสอนทางพุทธศาสนา มาใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรังในชุมชนชนบท. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 34(2), 39-51.

ศุภาวี ภาษิตานนท์. (2560). การจัดสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา เขตบางแค. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการปัญหาเอดส์แห่งชาติ. (2557). *รายงานความก้าวหน้าของ*

ประเทศไทย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ปี พ.ศ. 2557. นนทบุรี: ศูนย์
อำนวยการบริหารจัดการปัญหาเอดส์แห่งชาติ.

เศรษฐกร หงษ์ศิริ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับบุตรและภาวะปัญหาทาง
สุขภาพจิตของผู้สูงอายุไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

สมักร์ กอเข้ม. (2559). ความเป็นชายขอบ กับการรับรู้ชายแดน: วิถีวิทยาว่าด้วยพรมแดน
ศาสนา และชาติพันธุ์ของมุสลิมในค่ายผู้ลี้ภัย. *วารสารสังคมวิทยามานุษยวิทยา*,
35(1), 131-145.

_____. (2561). ปอเน : ความเป็นมุสลิมกับการเป็นเกย์ในสามจังหวัดภาคใต้. สืบค้น
11 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ [https://thematter.co/thinkers/queer-muslim/
45069](https://thematter.co/thinkers/queer-muslim/45069)

สโรชพันธุ์ สุภาวรรณ และ ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2557). การประกอบสร้างภาพลักษณ์
ของผู้สูงอายุ. *วารสารสังคมศาสตร์*, 10(1), 93 - 136.

อภิษฐา สุขวรรณ. (2562). ความเหลื่อมล้ำของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุ
ในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

อภีรักษ์ ชัยปัญหา. (2017). M>A=D: การนำเสนอ “เกย์วัยกลางคน” ผ่านละครแนวตีโวลซึ่ง.
วารสารดนตรีและการแสดง, 3(2), 37-55.

อุทุมพร วานิชคาม. (2562). การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเขต
สายไหม กรุงเทพมหานคร. *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 25(1),
164-179.

BECTERO. (2020). การประกวดนางงามกะเทยเผ่าการประกวดของคนหัวใจไม่เคยแก่
สูงวัยอย่างมีคุณค่าชราอย่างมีคุณภาพ. สืบค้น 11 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์
<https://morning-news.bectero.com/embed.php?pml=168080>

Chetpayark, K. (2018). สังคมไทยยอมรับ LGBT แบบมีเงื่อนไข กำแพงปิดกั้นความ
หลากหลายทางเพศ ในมุมมองของครูเคท. สืบค้น 11 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์
<https://thematter.co/social/lgbt-inequality-with-krukath/48901>

De Lauretis, T. (1991). *Queer theory: Lesbian and gay sexualities*. Bloomington:

Indiana University Press.

Fredriksen-Goldsen, K. I., & Kim, H.-J. (2017). The science of conducting research with LGBT older adults - An introduction to aging with pride: National health, aging, and sexuality/gender study (NHAS). *The Gerontologist*, 57 (suppl 1), S1-S14. doi:10.1093/geront/gnw212

Hall, S. (1997). The work of representation. *Representation: Cultural representations and signifying practices*, 2, 13-74.

Jackson, P. A. (1995). *Dear uncle Go: Male homosexuality in Thailand*. Bangkok: Bua Luang Books.

Knauer, N. J. (2012). Legal consciousness and LGBT research: The role of the law in the everyday lives of LGBT individuals. *Journal of Homosexuality*, 59(5), 748-756.

SAPSOMPONG. (2018). โรงภาพยนตร์สแตนด้อะโลน: ฉากแห่งชั้นปลายชีวิต ความลับและความปรารถนา. สืบค้น 11 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ <https://nisitjournal.press/2018/11/14/standalonetheatre/>

Scicluna, R. (2010). Narratives of the Everyday in the Lives of Older Lesbians. *Online Journal of the Centre of Narrative Research*. Retrieved 11 March 2021 from <https://www.uel.ac.uk/-/media/main/images/social-sciences/centre-for-narrative-research-cnr/forthcoming-papers/scicluna.ashx?la=en&hash=7B6E2EA8152E105938C4A30B3F2E8CF6E52AA679>.

การสัมภาษณ์

พีไก่อ (นามสมมติ). (8 พฤษภาคม 2563). ทวิตเตอร์กับการสื่อสารเพื่อเปิดเผยตัวตน (ว่าที่ร้อยตรีเบญจรงค์ ธีระผลิกะ, ผู้สัมภาษณ์)